FORM FOUR CLUSTER KCSE MODEL 3

KISWAHILI PAPER 2 ANSWERS

1. UFAHAMU: (Alama 15)

Soma kifungu kifuatacho kisha ujibu maswali.

1. a) Katiba. (alama 1)

b) Katiba ni mfumo wa serikali ambao huunda na kudhibiti utendakazi wa serikali hiyo.(alama 2)

c)i) Serikali ya kikatiba ambayo hutawaliwa na muijbu wa katika iliyopo.

ii) Serikali ya ki-imla ambayo haingozwi na katiba na bali matakwa ya kiongozi na vibaraka wake.(alama 2x2=4)

d)i) Kupenda nchi yako kwa dhati.

ii) Kuwa tayari kujitolea kafara ili kulinda nchi yako.

iii) Kuheshimu katiba au sharia za nchi.

iv) Kutanguliza maslahi yaw engine badala yay ale yakibinafsi. (alama 1x4=4)

e)i) Hawaa ya nafsi - Mahitaji au matendo yanayohitaji ya kibinafi.

ii) Kibinimethali - Kinyume na.

iii) Katyiba ya aushi - Katiba ya kudumu miaka mingi. (alama 1x3=3)

f)i) Ufisadi. ii) Vita vya kikabila.

iii) Unyakuzi wa ardhi.

iv) Viongozi kukatilia mamlakani.

v) Kufungwa kwa wasiokuwa na hatia. (alama 1x1=1)

2. UFUPISHO: (Alama 15)

Soma kifungu kifuatacho kisha ujibu maswali.

2. a)• Vijana wanaunda kundi kubwa nchini.

• Maamuzi yao yazingatie maoni yao

• Sera za serikali kuhusu vijana ni dhaifu

• Kuundwa kwa wizara maendeleo kwa vijana(alama 4 x 1= 4 + 1 utiririko)

b)• Usimamizi mbaya wa michezo.

• Kutozingatiwa kwa maoni yao.

• Kutofikiwa na pesa walizokusudiwa.

• Kuambiwa ni viongozi wa kesho.

• Uraibu wa vileo.

• Ukahaba

• Ujangili (zozote 5=5+1 utiririko)

c)• Usimamizi mzuri wa mchezo ili kufaidi vijana.

• Kupewa kipaumbele katika ajira.

• Mipango ya kuwainua ihusishe wizara ya fedha na ile ya vijana na michezo (alama 3 x

1 = 3 + 1 utiririko

3. MATUMIZI YA LUGHA: (Alama 40)

3. a)i) LI- YA (alama 1)

ii) LI-YA (alama 1)

b)) Aliyeenda (alama 1)

ii) Hajaenda (alama 1)

c)i) Chamba - Tukana (alama 1)

ii) Shamba - mgunda/nje ya mji. (alama 1)

d)i) "Thubutu!Nikuonyeshe cha mtema kuni," alisema. (alama 1)

ii) Aaa! Sitaki maneno yako ya upuuzi. (alama 1)

e)i) Uandishi wake wa kasi unatisha/Kuandika kwake. (alama 1)

ii) Mbaya aliadhibiwa. (alama 1)

f)i) Juma aliungama dhambi zake.

ii) Tuliwiwa na mgeni/Nitawiwa daktari na mwangu.

g) Kampuni imewalipa wafanyakazi wake mishahara mizuri.

Kitondo Kipozi (alama 2)

h)i) Kuliko na vita si kule kulikochomewa. Kuliko na vita ni kule kusikochomewa (alama 1)ii) Usipokuwa mkubwa hutayaeleewa mambo haya. (alama 1)

i) n/d/t (alama 2)

j) Zisizosukika zi - ngeli.

si - kikanushi.

zo - kirejeshi.

suk - mzizi.

ik - kauli.

a - kiishio. (alama 2)

k)i) kutajia anwani za vitabu.

ii) Maneno mageni/yasiyo na lugha husika.

iii) Kuonyesha viambishi.

iv) Kuonyesha neno la kusisitiza sentensi kamili kifungu. (alama 1x4=4) l)

Mama Juma alimweleza Baba Juma kuwa Juma alitaka kujua/alishangaa alipokuwa amempata naye akamweleza kuwa alikuwa amemzaa. (alama 4) m)

i) Kuonyesha mchanganyiko wa watu (alama 1)

ii) Kuonyesha sababu au lengo (alama 1)

n)

S.................... KN + KT

KN… .... N + V + V

N… .... Mwalimu

V .... Mrefu

V .... Mweusi

KT ....T + E + H + N

T......................Alipigwa

E..................... jana

H .... na

N… .... wakora (alama 4)

o)i) Seuze - mambo mawili - la kwanza liwe zito kuliko la pili. Iwapo nilimenya na ndovu, seuze sungura. (alama 1)

ii) Mingairi ya / pasi ya Ameenda mighairi ya ruhusa ya mwalimu (alama 1)

p) Vitoto/Vijitoto vimelala ndani ya vijijumbavijumba kwa sababu vinaogopa vijijoka vijoka. (alama 2)

q) Mtoto umeleavyo ndivyo akuavya Mcha mwana kulia hulia yeye mwenyewe

4. ISIMU JAMII: (Alama 10)

Huku ukitoa mifano mwafaka, eleza maana ya istilahi zifuatazo kama zinavyotumika katika isimu Jamii.

4. a) Lingua franca

Lugha itumikayo miongoni mwa watu wanaozungumza lugha tofauti. Ni lugha inayorahisisha mawasiliano kutokana na maenezi ya lugha hiyo kijiografia na kuzungumzwa na watu wengi.

Mfano: Mwalimu ahakiki mifano iliyotolewa. (alama 2)

b) Rejista

Mtindo maalum wa lugha fulani itumikayo na kundi la watu. Aghalabu kundi hilo huwa na shughuli moja maalum. Mfano: Mwalimu ahakiki mifano iliyotolewa. (alama 2)

c) Pijini

Lugha inayotokana na kukutana kwa makundi mawili au zaidi kusudi makundi haya yaweze kuwasiliana. Makundi haya huchanganya hizo lugha zao kwa kusudi la kutekeleza mawasiliano. Lugha inayoibuka katika hali hiyo ndiyo pijini.

Mfano: Mwalimu ahakiki mifano iliyotolewa. (alama 2)

d) Krioli

Ni pijini iliyopata wazungumzaji asilia. Ni pijini iliyopiga hatua kimaendeleo. Wazungumzaji pijini wanapooana na kuzaa watoto, lugha ya kwanza ya watoto hao ni pijini. Kwa hivyo, pijini hiyo (lugha ya kwanza ya watoto hao) itakuwa krioli. Sio lugha asili ya baba au ya mama na sio lugha yenye asili yoyote. Mfano: Sheng (alama 2)

e) Diglosia

Hali ambapo kuna zaidi ya lugha moja katika jamii na kila mojawapo ya lugha hizo kupewa majukumu ya kutekeleza.

Mfano: Nchini Kenya

- Kiingereza kuwa lugha rasmi

- Kiswahili kuwa lugha ya taifa.